

Paulina Hawrylewicz-Kowalska

*Transformatywne uczenie się nauczycieli nauczania indywidualnego.
Studium zawodowych doświadczeń pedagogów*

Streszczenie

Profesja nauczycielska wiąże się z podejmowaniem przez nauczycieli wielu aktywności zawodowych. Jedną z nich jest prowadzenie zajęć z uczniami objętymi nauczaniem indywidualnym (określanym w dalszych częściach pracy jako NI). Jest to szczególna forma nauczania, realizowana w ramach polskiej edukacji ogólnodostępnej, przeznaczona dla dzieci i młodzieży mających problemy zdrowotne. Zajęcia NI są prowadzone w miejscu pobytu ucznia, czyli najczęściej w jego rodzinnym domu. Poprzez kontakt z uczniami z różnego rodzaju dolegliwościami, nauczyciele podejmujący się pracy w formie NI, spotykają się z wieloma nietypowymi dla tradycyjnie realizowanego nauczania sytuacjami. Wynikają one z tego, że zajęcia NI odbywają się w środowisku domowym ucznia, poprzez co nauczyciel wkracza w przestrzeń domową rodziny ucznia objętego NI. Poza tym sytuacja indywidualnego, bezpośredniego kontaktu „twarzą w twarz” z uczniem NI oraz jego chorobą również nie pozostaje bez znaczenia dla kontekstu pracy w formie NI. Z tych właśnie powodów zdecydowałam się zbadać przestrzeń świata NI z punktu widzenia nauczycieli podejmujących się prowadzenia zajęć w tej formie. Celem moich badań było odkrycie wspólnych wzorców doświadczeń w codziennej pracy zawodowej tej grupy pedagogów. Interesowało mnie, w jaki sposób przebiega proces ich indywidualnego przystosowania się do pracy w „nietradycyjnych” warunkach i „nietradycyjnej” sytuacji edukacyjnej. Dlatego w mojej pracy przedstawiłam pogłębioną analizę interpretacji danych jakościowych zebranych doświadczeń zawodowych nauczycieli NI oraz wyjaśniłam transformatywną moc ich oddziaływania na życie zawodowe i pozazawodowe badanej grupy pedagogów. Wykorzystując w badaniach przyjętą perspektywę teoretyczną (teorię transformatywnego uczenia się Jacka Mezirowa) pogłębiłam rozumienie klasycznego mechanizmu uczenia się przez doświadczenie. Ponadto przeprowadzone przeze mnie badanie uzupełniło zauważoną przeze mnie lukę w literaturze pedeutologicznej dotyczącej wiedzy, kompetencji i postaw nauczycieli NI z ich własnej perspektywy. Dlatego podejmując się badań koncentrujących się wokół aktywności nauczycieli, jaką jest praca w formie NI, ukazałam inny punkt widzenia pedagogów odnoszący się do ich specyficznych doświadczeń zawodowych. W przeprowadzonych badaniach pokazałam, jak wiedza z nich wynikająca (np. interakcja nauczyciela i ucznia NI, relacja ze szkołą i środowiskiem domowym

ucznia) jest przenoszona na rozumienie kontekstu własnego doświadczenia oraz profesjonalne i pozazawodowe obszary życia badanych nauczycieli.